

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยนั้น นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญและเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วน จะต้องให้ความสนใจ และดำเนินการแก้ไข จะเห็นได้ว่า ในแต่ละปีมีจำนวนเป็นหมื่นๆ ราย อย่างในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 33,308 ราย ปี พ.ศ. 2548 มีจำนวน 36,080 ราย ในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนถึง 48,218 ราย ปี พ.ศ. 2550 มีจำนวนถึง 51,128 ราย และในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนถึง 42,766 ราย (รายงานสถิติคดีประจำปี, กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักงานพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน, 2551) เนื่องจากเด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ (Transitional Period) โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น นั่นคือ เป็นช่วงที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็ก เข้าไปสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุระหว่าง 17-25) ซึ่งช่วงอายุดังกล่าวนี้ในทางอาชญาวิทยาในกลุ่มของ Life-course theory ถือว่าเป็นช่วงอายุที่มีปัญหามากกว่ากลุ่มอื่นๆ เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และช่วงนี้เป็นช่วงที่มีการกระทำผิดมากที่สุดหรือสูงที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี ฉะนั้นกลุ่มเด็กและเยาวชนเหล่านี้จะต้องได้รับความสนใจและให้การดูแลป้องกันแก้ไขเป็นพิเศษมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เพื่อมิให้กลุ่มคนเหล่านี้กระทำความผิดขึ้นอีก หรือเป็นปัญหาสังคมต่อไป และพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคงสืบไป จากสภาพปัญหาสังคมไทยในปัจจุบันพบว่า มีเด็กและเยาวชนที่อายุไม่เกิน 18 ปี กระทำความผิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นคดีเกี่ยวกับยาเสพติด เกี่ยวกับทรัพย์สิน เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เพศ ฯลฯ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งส่งผลเสียอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติในปัจจุบันนี้สังคมไทยเองมีเด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่ประพฤตินั้นเป็นนักเลง ส่อไปในทางอันธพาล มีกิริยาท่าทางแข็งกระด้าง ก้าวร้าว วาจาสามหาวหยาบคาย บ้างแสดงออกด้วยการแต่งกาย และอากัปกริยาอันเป็นที่สะอูดตาแก่ผู้พบเห็น ชอบมั่วสุมกัน อยู่ตามที่ชุมชน

โดยเฉพาะตามโรงภาพยนตร์ ร้านขายเครื่องดื่ม ร้านขายอาหาร นอกจากนี้ ยังมีการจับกลุ่มกันพกอาวุธของมีคม ยกพวกตีกันทำร้ายกันเมื่อมีเรื่องไม่พอใจเกิดขึ้น มีการประพาดพิศอกหมาย ปล้นจี้ ลักขโมย ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น (สุชา จันทรเฒ, 2544 หน้า 21)

เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมาย มีสาเหตุเนื่องมาจากเด็กและเยาวชนยังเป็นผู้อ่อนเยาว์ต่อความคิด ประสบการณ์ และการพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุด้วยผล ลักษณะพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ก็ยังไม่พัฒนาเต็มที่ ลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่นก็มักจะรุนแรง ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ มักจะหุนหันพลันแล่น ยังไม่มีความสามารถในการยับยั้ง หรือควบคุมอารมณ์ได้ดีพอ และมักจะคล้อยตามกลุ่มเพื่อนได้ง่าย กล่าวได้ว่าเป็นวัยที่สับสนกับตัวเองและสังคม และยังถ้าเป็นเด็กและเยาวชนที่มาจากสภาพครอบครัวที่แตกร้าง เด็กขาดความรักความอบอุ่น ขาดการได้รับการสนับสนุนให้กำลังใจจากครอบครัว ปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ก็อย่างยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น และเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ (ศิริณี พวุฒิ, 2543 หน้า 3)

เมื่อเด็กและเยาวชนอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์กระทำความผิดแล้ว หากศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งให้เข้ารับการฝึกและอบรมจะถูกส่งตัวมายังศูนย์ฝึกและอบรมฯ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตามกำหนดระยะเวลาที่แตกต่างกันไปตามดุลยพินิจของศาลที่มีความเห็นต่อพฤติการณ์การกระทำผิด สภาพครอบครัว รวมถึงสิ่งแวดล้อมของเด็กและเยาวชนแต่ละราย ซึ่งฝึกอบรมได้จนถึงอายุไม่เกิน 24 ปีบริบูรณ์ เมื่อเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมจะต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจัดให้ นับตั้งแต่การรับตัว การปฐมนิเทศ การจำแนกประเภท การวางแผนบำบัดฟื้นฟูเป็นรายบุคคล การศึกษาสายสามัญและวิชาชีพ กิจกรรมบำบัดฟื้นฟูกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมนอกหลักสูตร ฯลฯ โดยกระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยขัดเกลาและบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนให้สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขตนเองใหม่ทั้งในด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมให้เป็นไปในทางที่ดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติ ซึ่งในแต่ละปีมีเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะปีละประมาณ 5,000 คน หากเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกก่อปัญหาสังคมได้มากยิ่งขึ้น จากสถิติข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่ามีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 4,596 คน ปี พ.ศ.2547 จำนวน 3,198 คน ปี พ.ศ.2548 จำนวน 3,709 คน ปี พ.ศ.2549จำนวน 3,580 คน ปี พ.ศ.2550 จำนวน 4,732 คน ปี พ.ศ.2551 จำนวน 5,868 คน ปี พ.ศ. 2552 จำนวน 6,868 คน และข้อมูลพบว่ามีเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ ซึ่งคดีเด็กและเยาวชนที่เป็นการกระทำผิดซ้ำเมื่อเปรียบเทียบ

กับคดีที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543-2552 พบว่าปี พ.ศ. 2543 จำนวน 35,439 คดี กระทำผิดซ้ำ 6,580 คน ปี พ.ศ. 2544 จำนวน 31,448 คดี กระทำผิดซ้ำ 5,414 คดี ปี พ.ศ. 2545 จำนวน 35,285 คดี กระทำผิดซ้ำ 5,531 คดี ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 29,915 คดี กระทำผิดซ้ำ 4,535 คดี ปี พ.ศ. 2547 จำนวน 33,308 คดี กระทำผิดซ้ำ 4,607 คดี ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 36,080 คดี ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 48,218 คดี กระทำผิดซ้ำ 4,357 คดี ปี พ.ศ. 2550 จำนวน 51,128 คดี กระทำผิดซ้ำ 5,712 คดี ปี พ.ศ. 2551 กระทำผิดซ้ำ 6,608 คดี จำนวน 46,981 คดี กระทำผิดซ้ำ 6,606 คดี ปี พ.ศ. 2552 จำนวน 46,371 คดี กระทำผิดซ้ำ 6,294 คดี (รายงานสถิติคดีประจำปี กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักงานพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน, 2552 หน้า 10)

การป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงเน้นว่ากระบวนการขัดเกลาของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่จัดให้แก่เด็กและเยาวชน จำเป็นต้องสอดคล้องนับตั้งแต่เริ่มการรับตัวเด็กและเยาวชนมาดูแลในขั้นตอนการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) การฝึกและอบรม (Intermediate Stage) และขั้นเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (Pre-release Stage) ซึ่งในขั้นตอนสุดท้ายนี้เป็นขั้นตอนที่จะให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนได้ มีการเตรียมความพร้อมของสภาพจิตใจและการปรับตัวที่จะกลับไปอยู่ร่วมกับครอบครัวและชุมชน สามารถศึกษาต่อทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง มีงานทำ มีที่พักพิง มีผู้อุปการะดูแล ปัญหาครอบครัวและปัญหาอื่น ๆ ได้รับการแก้ไข มีการติดตามดูแล อย่างใกล้ชิดและให้การสงเคราะห์เมื่อประสบปัญหาความเดือดร้อนก่อนที่จะได้รับการปล่อยตัว ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตได้โดยปกติสุขเมื่อปล่อยตัวไปแล้ว ดังนั้นในขั้นเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวเพื่อสร้างความพร้อมให้กับเด็ก เยาวชน ครอบครัว และชุมชน จึงเป็นขั้นตอนที่มีกิจกรรมหลากหลายประเภทเพื่อให้บริการแก้ไขและป้องกันปัญหาให้กับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ เมื่อเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่ชุมชนและสังคมภายนอก

จากข้อมูลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 574 คดี ในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 515 คดี ในปี พ.ศ. 2553 (เดือนมกราคม- กันยายน 2552) จำนวน 440 คดี (รายงานสถิติคดีประจำปี ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 เชียงใหม่, 2553 หน้า 14) ซึ่งพบว่ามีเด็กและเยาวชนได้รับการ

ปล่อยตัวต่อเดือนประมาณ 40-50 คน ปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยนำกรอบแนวคิด หลักการ กระบวนการ และวิธีการบางส่วนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกมาปรับใช้เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติงานด้านการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมซึ่งดำเนินการมาแล้วในปี พ.ศ. 2550 และได้รับการคัดเลือกเป็นหน่วยงานนำร่องด้านการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยการคัดเลือกเด็กและเยาวชนใกล้ปล่อยตัวเข้ามารับกิจกรรมตามกระบวนการก่อนที่จะเสนอศาลเพื่อขอปล่อยเด็กและเยาวชนก่อนครบกำหนด ซึ่งได้จัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ อาทิ อบรมจริยธรรม ทักษะชีวิต ความเข้มแข็งทางจิตใจ เน้นแนวอาชีพ ครอบครัวยุคใหม่ เป็นต้น โดยกิจกรรมต่างๆ ได้ให้ครอบครัวและเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และวางแนวทางอนาคตภายหลังปล่อยตัว พร้อมทั้งมีการติดตามประเมินผลเมื่อเด็กและเยาวชนออกไปอยู่กับครอบครัว ชุมชน และสังคม

ผู้ศึกษาในฐานะที่ทำงานเป็นนักสังคมสงเคราะห์ ดูแลและให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ ให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ไม่หวนกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก มองว่ายังมีเด็กและเยาวชนบางกลุ่มยังมีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ เมื่อออกไปสู่ครอบครัว ชุมชน และสังคม จึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาการปรับตัวของเด็กและเยาวชนภายหลังได้รับการปล่อยตัวว่ามีแนวทางในการปรับตัวอย่างไรเมื่อออกสู่สังคม ศึกษาการปรับตัวในเรื่องการปรับตัวต่อการปรับตัวกับครอบครัว การปรับตัวกับชุมชน เพื่อสามารถนำไปปรับใช้ในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยและหาแนวทางป้องกันการกระทำผิดซ้ำต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการปรับตัวของเด็กและเยาวชนที่ปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อออกสู่สังคม

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรได้แก่ เด็กและเยาวชนที่ปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ 2553

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการปรับตัวของเด็กและเยาวชนที่ปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บข้อมูลจากเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ศึกษาการปรับตัวในเรื่อง ความสามารถอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกภายหลังปล่อยตัว ในด้านการปรับตัวของตนเอง การปรับตัวกับครอบครัว และชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าจะปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการหรือด้านการปรับอารมณ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนกระทั่งบุคคลนั้นสามารถอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ และถ้าบุคคลนั้นปรับตัวได้ บุคคลนั้นก็จะอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้อย่างมีความสุข

เด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กและเยาวชนกระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ในปีงบประมาณ 2553 เฉพาะรายที่ยินยอมเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

การปรับตัวของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวต่อตนเอง การปรับตัวกับครอบครัว และการปรับตัวกับชุมชนให้อยู่อย่างปกติสุขภายหลังปล่อยตัว

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง หน่วยงานราชการสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่ในการฝึกอบรม บำบัดแก้ไขฟื้นฟูช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกระทำผิดที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบผลการปรับตัวของเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว
2. เพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรคของการปรับตัวเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว
3. เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ